

dobu (obmezení na deposita soudů v Čechách a deposita poručenských (sirotčích) úřadů na Slovensku a Podkarpatské Rusi platí ovšem i zde; srov. dále ad 4; taková deposita u poštovního úřadu šekového zásadně nemají být ukládána;

3. u poštovního úřadu šekového lze (s omezením ad 1 a 2 uvedeným a za podmínek § 1. nař. č. 108/1924 Sb. z. a n.) ukládati všechny vkladní knížky a listiny; u Zemské banky v Praze a její filiálky v Bratislavě nelze vůbec ukládati listiny ani vkladní knížky, které nejsou cennými papíry;

4. u poštovního úřadu šekového lze ukládati (v mezích právě zmíněných) deposita soudů z celého území státního a dále deposita poručenských (sirotčích) úřadů na Slovensku a Podkarpatské Rusi; u Zemské banky v Praze a u její filiálky v Bratislavě mohou být ukládány jen cenné papíry, které by podle všeobecných zákonných ustanovení měly být uloženy u soudů v Čechách nebo u poručenských (sirotčích) úřadů na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Nemohou tedy být u Zemské banky v Praze a její filiálky v Bratislavě vůbec být ukládány cenné papíry, které by podle platných zákonných předpisů bylo uložiti u soudů na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Ad 1 až 4 arg. § 1. nařízení č. 108/1924 Sb. z. a n. a § 1. nařízení č. 49/1925 Sb. z. a n.

O ukládání deposit soudních a deposit poručenských (sirotčích) úřadů, na která se nová úprava nevztahuje (srov. § 1. obou prov. nař.), zůstávají v platnosti předpisy dosavadní (srov. § 17. nař. č. 49/1925 Sb. z. a n.).

C) *Doslov.*

Uvážíme-li právě vylíčené výsledky sjednocovacích prací v oboru předpisů depositních, nemůžeme upříti, že nová úprava jest řešena způsobem jistě uspokojivým. Přimyká se těsně ke starším v praxi dobře vyhovujícím předpisům, přináší změny a doplňky přiměřené novým potřebám právního života, zajišťuje podmínky dalšího vývoje právního a sjednocujíc zároveň důležitou část předpisů obou právních řádů, zaslouhuje spravedlivého uznání. Bude úkolem dalších prací, aby byly včasné vyplněny mezery, s nimiž za daných poměrů a v zájmu urychlení nové úpravy bylo nutno počítati.

Min. rada E. Holík:

O vztahu poplatnosti právních úkonů a jednání ke zřízení listiny podle poplatkového práva platného v republice Čs. vůbec a při státních dodávkách zvláště, hledíc k zákonu ze dne 3. dubna 1925, č. 54 Sb. z. a n.

V poplatkových zákonech z r. 1850, č. 50. a 329. ř. z., plativších v Rakousku a Uhersku, byla zásadně poplatnost právního úkonu a jednání podmíněna zřízením listiny.

Z této zásady byly jen sporné výjimky, hlavně při převodech vlastnictví nebo služebnosti užívání a požívání k nemovitostem a při darech movitostí, jež se předávaly teprve po smrti dárcově.

Pokud jde o služebnost užívání a požívání nemovitostí, byla tato výjimka změněna¹⁾ potud, že převody služebnosti užívání a požívání nemovitostí byly prohlášeny za převody nepodléhající procentnímu poplatku nemovitostnímu, takže nejsou již považovány za převody nemovitostí, na něž by se mohla vztahovati výjimka právě uvedená, a že tedy jsou poplatny jen tehdy, byla-li o nich zřízena listina.

Výjimka, že převody vlastnictví k nemovitostem jsou platnými i bez zřízení listiny, nebyla dotčena žádnou z poplatkových norem do dneška vydaných.

Při darech movitostí byla zmíněná výjimka později změněna na území Slovenska a Podkarpatské Rusi v tom směru, že k poplatnosti darů movitostí vyžadovalo se zřízení listiny, kromě převodu fideikomisu mimo případ smrti a kromě zřízení nadací právním jednáním mezi živými, na území ostatním pak v tom směru, že kromě zřízení nadací právním jednáním mezi živými byly dary movitostí poplatny jen tehdy, byla-li o nich zřízena listina.²⁾

Konečně československé zákonodárství prohlásilo dary movitostí poplatnými vůbec i bez zřízení listiny, kteréž má nyní pouze vliv na osvobození darů v hodnotě od 300—2000 Kč.³⁾

Zásada poplatkových zákonů z r. 1850, že poplatnost právních úkonů a jednání jest podmíněna zřízením listiny, byla kromě shora uvedených výjimek prolamována dále a bylo stanoveno:

1. že se nevyžaduje zřízení listiny, je-li nařízeno, že se mají poplatky z určitých právních jednání platiti přímo,⁴⁾

2. že ve případech, ve kterých jest nařízena srážka kvitanciho poplatku při platbách konaných státem, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi i municipiemi, nyní župami a obcemi, platí se poplatek i tehdy, nepředložili se kvitance,⁵⁾

3. že při dodavacích, stavebních a jiných smlouvách o dílo s úřady vojenskými, na Slovensku a v Podkarpatské Rusi při dodavacích, stavebních smlouvách, smlouvách o dílo s dodávkou hmoty ujednaných se státem, municipiemi (nyní) župami a obcemi, dále při smlouvách o dodávkách, smlouvách stavebních, dopravních a podnikatelských, ujednaných s vojenskými úřady, nutno zaplatiti poplatek, i když nebyla o těchto smlouvách zřízena listina,⁶⁾

¹⁾ § 6. zákona z 18. června 1901 č. 74 ř. z., a pro Slovensko a Podkarpatskou Rus § 2. lit. k) vl. nař. z 24. června 1920, č. 403. Sb. z. a n.

²⁾ § 30. č. 2. cís. nařízení ze dne 15. září 1915, č. 278. ř. z. a § 15. z. čl. XI/1918.

³⁾ Conf. čl. III. vl. nařízení ze dne 24. ledna 1920, č. 53. Sb. z. a n., pro Slovensko a Podkarpatskou Rus § 3. lit. k) vl. nař. z 24. června 1920, č. 403. Sb. z. a n.

⁴⁾ § 5. zákona z 13. prosince 1862, č. 89. ř. z.

⁵⁾ bod 1. nař. ze dne 12. března 1915, č. 84. ř. z. a § 1. zák. čl. XIV/1901.

⁶⁾ c. n. z 23. srpna 1915, č. 271. ř. z., § 11. z. čl. XXI/1915 a § 71. z. čl. XI/1918.

4. že při obchodních, společenských i dissolučních smlouvách nastává poplatnost, nehledíc na listinné osvědčení,⁷⁾

5. že smlouvy služební uvedené v § 6. zákona ze dne 12. srpna 1921, č. 295. Sb. z. a n. podléhají poplatku jen tehdy, byla-li o nich zřízena listina; z toho plyne, že poplatky stanovené v § 1. cit. zákona nutno platit i tehdy, nebyla-li o udělení úřadu a přijetí do služby zřízena listina.

Zásada, že právní úkon nebo jednání jsou poplatny jen tehdy, byla-li o nich zřízena listina, byla tedy, jak viděti z hofejšího přehledu, výjimka velmi oslabena právě v těch nejdůležitějších a finančně nejvýznačnějších právních vztazích.

Nejnověji zasáhl do této otázky zákon ze dne 3. dubna 1925, č. 54. Sb. z. a n., který obsahuje důležitá a významná ustanovení hlavně pro osoby, jimž stát vyplácí peníze a jež sjednávají se státem smlouvy. Ustanovení tato⁸⁾ rozděliti lze na dvě skupiny:

1. o srážce kvitančního poplatku při platbách konaných státem,
2. o poplatnosti určitých smluv sjednaných se státem a srážce poplatků z nich.

ad 1. O srážce kvitančního poplatku při platbách konaných státem.

Zákon stanoví pravidlo, že při platbách konaných státem se kvitanční poplatek sráží; pouze tehdy se předepíše a platí hotově, bylo-li opominuto jej sraziti.

Za platbu pokládá se každá úhrada peněžitých částek, ať jest provedena jakýmkoli způsobem; sráží se tedy kvitanční poplatek, ať se platí hotově přímo do rukou oprávněného příjemce, nebo poštovní poukázkou, poštovním šekovým úřadem, řízením odúčtovacím, bankovním žírem, kompensací atd.

Za platby státem konané prohlašuje zákon platby pokladen státních, t. j. úřadů státních civilních i vojenských, dále pokladen podniků a ústavů státních.

Státními rozumějí se ovšem jen takové podniky a ústavy, které stát spravuje na vlastní účet,⁹⁾ nikoli tedy takové, jež podléhají pouze státnímu dozoru nebo jež stát spravuje na cizí účet nebo na jejichž správu má pouze vliv jako akcionář nebo proto, že jim poskytuje subvenci nebo ručí za jejich schodky. Výslovně¹⁰⁾ vyloučeny jsou z pojmu podniků a ústavů státních ty, jež jsou spravovány podle zásad obchodního hospodaření, což jest jen důsledkem soukromohospodářského rázu, jenž jim byl propůjčen.

Kromě toho nevztahují se ustanovení o srážce kvitančního poplatku na zadávky z volné ruky do 5000 Kč a na práce do 10.000 Kč vůbec.

⁷⁾ § 6. zákona ze dne 7. ledna 1920, č. 31. Sb. z. a n. a § 6. nař. ze dne 24. června 1920, č. 403. Sb. z. a n.

⁸⁾ §§ 13.—18. cit. zákona, kdež nalezne čtenář bližší ustanovení. Paragrafy ty doplněny jsou ustanoveními §§ 9.—14. vl. nař. z 28. dubna 1925, č. 87. Sb. z. a n.

⁹⁾ § 9. vl. nař. z 28. dubna 1925, č. 87. Sb. z. a n.

¹⁰⁾ § 16. zák. z 3. dubna 1925, č. 54. Sb. z. a n. a zákon ze dne 18. prosince 1922, č. 404. Sb. z. a n. a vl. nař. ze dne 25. září 1924, č. 206. Sb. z. a n.

Těmito normami odstraněny byly dosavadní pochybnosti o tom, které státní pokladny mají býti pokládány za veřejné v tom případě, předkládají-li se jim saldované účty na místo kvitance, a kdy tedy mají tyto účty býti kolkovány jako kvitance.

Důvod, z jakého se platba děje, nemá vlivu na povinnost srážkovou.

Srážka kvitančního poplatku není podmíněna zřízením formální, písemné kvitance; poplatek se tedy sráží, ať byla vydána kvitance či ne. Z toho tedy plyne, že příjemce platu není zpravidla povinen vydávati kvitanci nebo místo ní saldovaný účet na tento plat, leč by k tomu byl vázán podle platných pokladních předpisů dotčené státní pokladny; vydá-li však příjemce v tomto případě nebo vůbec kvitanci, není ovšem kvitance podrobena kolku, příjemce platu pak jest povinen kvitovati celou přijatou částku, ale může v ní uvésti sražený poplatek; příjemce může též žádati nekolované potvrzení o tom, kolik mu bylo sraženo.

Kvitanční kolek se tedy nesráží, poplatnost kvitance jest podmíněna zřízením listiny o kvitování a poplatek se platí buď kolky nebo hotově dle své výše:

a) při platbách konaných pokladnami státních podniků a ústavů, jež podléhají pouze státnímu doзору nebo jež stát spravuje na cizí účet nebo na jejichž správu má pouze vliv jako akcionář nebo proto, že jim poskytuje subvenci nebo ručí za jejich schodky, dále, jež jsou spravovány podle zásad obchodního hospodaření,¹¹⁾

b) požívá-li příjemce platu osobního nebo věcného osvobození.

Osvobození z titulu obchodní korespondence není však důvodem k tomu, aby nebyl kvitanční poplatek sražen.¹²⁾

I když tedy obchodník vydá o platu plynoucím z provozování svého obchodování kvitance nebo místo ní saldovaný účet ve formě obchodní korespondence a předloží je pokladně státní nebo státního podniku nebo ústavu, jenž se podle hořejších vývodů pokládá za státní, přece se kvitanční poplatek sráží.

Předloží-li se však pokladnám státních podniků hospodařících po obchodnicku na místo kvitance saldovaný účet, neplatí se v tom případě kvitanční poplatek, resp. nedoplňuje se poplatek účtový na poplatek podle stupnice II.

ad 2. O poplatnosti určitých smluv sjednaných se státem a o srážce poplatku z nich.

Zákon stanoví,¹³⁾ že při určitých smlouvách sjednaných se státem, vybírá se poplatek srážkou, jako kvitanční poplatek, ať byla o smlouvě zřízena listina či nikoli.

¹¹⁾ zákon ze dne 18. prosince 1922, č. 404. Sb. z. a n.

¹²⁾ § 15. zák. z 3. dubna 1925, č. 54. Sb. z. a n.

¹³⁾ § 14. zák. z 3. dubna 1925, č. 54. Sb. z. a n.

Smlouvy, jichž se toto ustanovení týká, zákon taxativně vypočítává: jsou to: smlouvy tržové a dodací o movitostech, smlouvy stavební a jiné smlouvy o dílo a smlouvy dodací o pracích, vyjímajíc dodávky z volné ruky do 5000 Kč a práce do 10.000 Kč.

Netýká se tedy toto ustanovení:

a) již podle znění zákona na př. smluv o nemovitostech, smluv nájemních a pachtovních, smluv o zápůjčkách atp.,

b) podle výkladu daného nařízením¹⁴⁾ — ježto by tu mohla nastati pochybnost — smlouvy o službách stálých nebo opětovaných podle § 1. a 2. zák. z 12. srpna 1925, č. 295. Sb. z. a n.; smlouvy podle § 6. právě citovaného zákona, t. j. smlouvy o dodávkách jednotlivých prací ovšem patří pod shora uvedené ustanovení.

Pokud jde o pojem státu, státních podniků a ústavů, osvobození, o stvrzenky na vykonanou srážku, platí obdobně totéž, co řečeno ad 1.

O tom, zda jest potřebí zříditi o shora uvedených smlouvách listinu, bude rozhodovati jednak zadávací řád pro státní dodávky, jednak úmluva mezi soukromým smluvníkem a státem. I když se však vyhotoví listina o takové smlouvě (ať smlouva podepsaná oběma smluvníky, ať listina podepsaná jednou stranou a vydaná druhé, či výměr nebo závěrečný list, jímž se uchazeč zpravuje o přijetí jeho nabídky, či akordní protokol nebo vzájemné závěrečné listy), netřeba z ní kromě sraženého poplatku platiti poplatků ani kolkových, ani stupnicových, ani procentních, neobsahuje-li listina taková žádných ujednání, jež nejsou vzájemně souvisícími součástkami hlavního jednání (§ 39. popl. zák. a § 54. popl. pravidel platných na Slovensku a v Podkarpatské Rusi); takovými s hlavním jednáním, t. j. vlastní smlouvou vzájemně nesouvisícími ujednáními jsou podle judikatury býv. správního soudního dvoru rakouského¹⁵⁾ taková ujednání, bez nichž může hlavní jednání právně existovati, tedy na př. závazek rukojemský, cesse pohledávky atp. Listina o smlouvě zřízená musí však býti ohlášena za účelem kontroly podle všeobecných poplatkových ustanovení příslušnému finančnímu úřadu a to, není-li v listině o smlouvě žádných shora uvedených ujednání s hlavním jednáním nesouvisících, státním úřadem, podnikem, ústavem, jsou-li v ní taková ujednání, oběma smluvníky, tedy státem i stranou soukromou.

Shora dotčenými ustanoveními §§ 13.—18. zákona ze dne 3. dubna 1925, č. 54. Sb. z. a n. byla tedy na celém území zevšeobecněna poplatnost kvitancí na platy konané státem a určitých druhů smluv sjednaných se státem, jakož i srážka poplatků z těchto kvitancí a smluv; proto zrušil zákon¹⁶⁾ dosavadní ustanovení těchto otázek se týkajících:

Pokud jde o dodávky z volné ruky do 5000 Kč a práci do 10.000 Kč, jakož i státní podniky a patrně i ústavy,

¹⁴⁾ § 13. vl. nař. z 28. dubna 1925, č. 87. Sb. z. a n.

¹⁵⁾ na př. nálezy uveřejněné ve sbírce Budwinského pod č. 3037/1904 F, 3036/1904 F, 1560/1903 F, a ve sbírce Bohuslavově pod č. 241/1920 F, 337/1920 F.

¹⁶⁾ § 18. zák. ze dne 3. dubna 1925, č. 54. Sb. z. a n.

kteře jsou podle zákona ze dne 18. prosince 1922, č. 404. Sb. z. a n. spravovány po obchodnicku, neplatí pro ně ustanovení o poplatnosti kvitancí a smluv shora uvedených bez zřícení listiny a o srážce poplatků z nich, nýbrž všeobecná poplatková ustanovení, t. j. kvitování i zmíněné smlouvy jsou poplatny jen tehdy, zřídí-li se o nich listina, poplatek se nesráží, nýbrž platí se buď kolky nebo hotově, podle toho, jaké jest výše.

Zákon ze dne 3. dubna 1925, č. 54. Sb. z. a n. nedotýká se vůbec municipií, nyní žup a obcí a na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, pro něž platila dosud o poplatnosti kvitancí a určitých smluv a o srážce poplatků z nich zvláštní ustanovení.¹⁷⁾ Tato ustanovení zůstávají tedy v platnosti.

Po vydání cit. zákona č. 54/1925 Sb. z. a n. máme tedy v republice Čsl. trojí ustanovení o poplatnosti kvitancí na platby, konané státem, státními podniky a ústavy, župami a obcemi, a určitých smluv s těmito subjekty sjednávaných, jakož i srážce poplatků z těchto kvitancí a smluv:

1. pokud jde o státní úřady, státní podniky a ústavy nehospondařící po obchodnicku, vyjmajíc dodávky z volné ruky do 5000 Kč a práce do 10.000 Kč,

2. pokud jde o státní podniky a ústavy, hospodařící po obchodnicku a dodávky z volné ruky do 5000 Kč a práce do 10.000 Kč, pro stát, jeho podniky a ústavy vůbec,

3. pokud jde o župy a obce na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

Normy, o nichž bylo shora pojednáno, mají ovšem podstatný reflex na poučení poplatkové vydané nařícením ministerstva veřejných prací pro dodávky a práce pro stát podle zadávacího řádu i mimo tento řád.

Uvádím dále aspoň zásadně změny, jež nastaly v tomto poučení shora zmíněným zákonem č. 54/1925 Sb. z. a n. jak co do poplatnosti bez zřícení listiny a srážky poplatků, tak co do změny sazeb pevných poplatků.

(Dokončení násl.)

Rôzne zprávy.

Služobné smluvy na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi.

Unifikačné ministerstvo vydalo práve štvrtý sväzok svojej »Sbierky dôležitých právnych predpisov, platných na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi«. Sväzok obsahuje »Služobné smluvy na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi« (napísal JUDr. František Rouček). Je to dôkladný výklad všetkých predpisov (generálnych i špeciálnych) platných o služobných smluvách s 980 súdnych rozhodnutí (s dôvodami) a veľa výnosami. Okrem výkladu, rozhodnutí a výnosov obsahuje predmluvu, úvod, detailovaný obsah, praktické vyznačenie, ako aj pokiaľ je ten ktorý zákon zmenený a konečne presné texty príslušných ustanovení zákonov (v preklade z autentických textov maďarských, alebo preklady nemecké, ktorých sa používa, sú v mnohom chybné). Z bohatého obsahu knihy. 1. Predmluva. — 2. Úvod. — 3. Všeobecný zákon o služobných pomeroch v znení prednovelovom i v znení po-

¹⁷⁾ zák. čl. XIV/1901 a § 71. z. čl. XI/1918.